

Veteran

Düz 24 ildir ki, Şuşa həsrəti ilə yaşayır. 24 ildir ki, yuxularında da Şuşanı görür. Sözünün əvvəli də Şuşadır, axırı da... Danışdıqca Şuşada keçən həyatı, məktəb və gənclik illəri, müəllimlik dövrü... gözünün qabağından kino lenti kimi keçir. Ancaq ümidini itirmir. Bir gün doğulduğu torpağa qovuşacağı günün həsrəti ilə yaşayır.

sınca gedəcəyini özümüz üçün müəyyənləşdirirdik. Bilirdik ki, kim hansı peşəni seçəcək. İnşaları uşaqlarla bir yerdə yazdıq. Çətin tapşırıqları yerinə yetirmək üçün bir-birimizin evinə gedərdik. Hamımız fərqlənməyə çalışdıq.

Sonra həmin məktəbdə işlədiyim dövrdə də tədrisi eyni qayda ilə davam etdirmişəm. Uşaqların hamısı həvəslə öyrənməyə çalışırdılar. Şuşa məktəbinin o vaxtdan başlayaraq tanınmış yetimləri olub. Ərazi cəhətdən kiçik, əhalisi az olan Şuşanın dünyaya bəxş etdiyi insanların sayı-hesabı yoxdur. Şuşanın adı çəkildə mədəniyyət, poeziya, musiqi beşiyi deyilir. Mən bütün ömrüm boyu yaradıcılığım da bu şəhəri vəsf etməyə çalışmışam. Ona "Möcüzələr dünyası", "Ananın adı Qarabağdır" və s. kimi adlar vermişəm. Müxtəlif araşdırmalarla, publisistik məqalələrlə, poeziya nümunələri ilə onları İspaniyada, Moskva və Təbriz kimi şəhərlərdə, Pribaltika ölkələrində tanıtmışam. Vətəndən gözəl heç nə ola bilməz. Şuşa möcüzələr dünyası -

- Bu fikrə birmənalı yanaşmaq olmaz. Çünki əvvəl kompyuter və digər müasir texnologiyalar yox idi. Sırf kitablar vardı. Bədi əsərlər və dərslər vəsaitlərindən istifadə olunurdu. Ona görə uşaqlar da o dövrdə əsasən kitablara qapanırdılar. Bu gün isə uşaqlar kitablarda olmayan məlumatları belə internet vasitəsilə əldə edə bilirlər. İnternetdə olan materiallar isə nə qədər geniş olsa da, uşaqların beynində yorğunluq yaradır. Ancaq onu da demək lazımdır ki, bugünkü uşaqların məlumatları keçmiş şagirdlərin məlumatından daha fərqlidir. Həmçinin verdikləri imtahanda da fərq var. Ona görə də bəzən müqayisə aparmaq çətin. Fikrimcə, keçmişin ənənələrindən bu gün də istifadə etmək lazımdır. Çünki keçmişdə gözəl tədris olub. Məsələn, biz orta məktəbi qurtaranda demək olar ki, bütün fənləri eyni dərəcədə bilirdik. O dövrün müəllimləri dərslərə çox həssaslıqla yanaşırdılar. Valideynlərin müəllimlərə münasibəti tam fərqli idi. Müəllimə fəvqəlbəşər bir qüvvə kimi baxılırdı. İndi isə sanki dünyada müəyyən bir qarışıqlıq emələ gəlir. Bilmirəm, bəlkə müəllimlərin sayı çoxalıb, ona görə belədir. Orta məktəbdə çalışın müəllimlərin ali məktəblərdə işləməyə qədər qüvvəsi çatır. Bu gün isə çox vaxt uşaqlar orta məktəb müəllimlərinin qarşısında oturmaq istəmərlər. Həmin müəllim onları qane edə bilmir. Müəllim dərslərini dediyi şagirdin başqa

Şuşa - möcüzələr dünyası

Əyyub Əbdüləzimov: "Bütün ömrüm boyu bu şəhəri vəsf etməyə çalışmışam"

Əməkdar müəllim, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, hazırda təqaüddə olan Əyyub Əbdüləzimov 1 nömrəli orta məktəb Şuşada fəaliyyət göstərən orada çalışıb. Həmin məktəbin də məzunudur. Bakıda məskunlaşandan sonra da fəaliyyətini bu təhsil ocağında davam etdirib. Şagirdlərə uzun illər ana dili və ədəbiyyat dərslərini tədris edib. Həmçinin Şuşa təhsil şöbəsində işləyib. Dərslərinin və bir neçə kitabın müəllifidir.

"Bir məktəbin tarixi" nə müsaibəsində tədris illəri ilə bərabər, Şuşalı günününün nisgindən söhbət açıq, gənclərə də öyüd-nəsihəti eşidilir.

BİZ MÜƏLLİM KİMİ ÇALIŞANDA...

- Xoşbəxtliyim odur ki, Üzeyir Hacıbəyov adına 1 nömrəli Şuşa şəhər məktəbinin məzunuyam. 1966-cı ildə bu məktəbi bitirmişəm. Şuşanın işğal gününə qədər həmin məktəbdə dərslər demişəm. İşlədiyim müddətdə 11 nəfər qızıl və gümüş medalçı şagirdlərim olub. Həmçinin 3 saylı internat və 2 saylı riyaziyyat təmayüllü internat məktəbdə ana dili və ədəbiyyat dərslərini tədris etmişəm. 1983-cü ildən 1993-cü ilə qədər Şuşa təhsil şöbəsinin inspektoru işləmişəm. Bakıda məskunlaşandan sonra da yenə də həmin şöbənin inspektoru vəzifəsində çalışmışam. 2016-cı ilin yanvar ayında təqaüddə çıxmışam.

- Şuşada şagird və müəllim olduğunuz günləri necə xatırlayırsınız?

- Biz dərslərdə nizam-intizamlı olmuşuq. 45 dəqiqə müddətində sinifdə müəllimdən başqa heç kimin səsi eşidilməzdi. Şagirdlərin hamısından dərslər soruşulardı. Müəllimlər çox tələbkərlər idilər. Bizə oxumağa əsərlər və inşa yazılar tapşırırdılar. Əsərləri ətraflı şəkildə müəllimlərə danışdıq, onlar da zövqlə dinləyirdilər. Sonra həmin əsərləri təhlil edən yazılar yazdıq. Dərsə hazır olmayanlarda bir-birimizdən utanardıq. Dərsə gecikməzdik. Valideynlərin də nəzarəti güclü idi. Şagird müəllimdən sonra qapını döyüb içeri daxil olmazdı. Kim gecikirdisə, onu sinifdə küncdə saxlamaqla cəzalandırırdılar. Kimin hansı peşənin arxa-

Şuşadakı məktəb

dır. Həmişə fikirləşmişəm ki, uşaqlara vətənpərvərlik hissi aşılamaq lazımdır. Məktəbdə valideyn və müəllim nüfuzu rol oynamalıdır. Valideyn və müəllim nüfuzu əsas şərtir. Biz müəllim kimi çalışanda həmişə nümunə olmağa çalışırıq, nümunəvi dərslər keçirdik. 2013-cü ildə Təhsil Şöbəsinə nümunəvi dərslər demək üçün təşəbbüs göstərdim ki, məktəblərə gedib dərsləri yoxlayarkən onlara misal göstərsək. Məsələn, mən Məhəmmədhusəyn Şəhriyarın həyat və yaradıcılığını tədris etməkdən ötrü Tehrana, Təbrizə, Ərdəbilə getmişəm. Orada Cavad Heyətə görüşmüşəm, onun "Varlıq" jurnalını əldə etmişəm. Bütün materialları toplayandan sonra qayıdıb ustad dərsi keçmişəm. Həmin dərslərdə Təhsil Nazirliyinin, Rayon Təhsil Şöbəsinin və ayrı-ayrı məktəblərin nümayəndələri iştirak edəndən sonra haqqında çoxlu yazılar yazılıb. Mən bütün müəllimlərin ustad dərsi keçmələrini tövsiyə etmişəm. Gərək uşaqları ətrafına yığıb ələ danışsan ki, onlar səni sevsin. Uşaq ona dərs deməyən müəllimdən qaçır. O, auditoriyaya daxil olan sinifdə müəllimi daha çox sevir. O vaxt bizim müəllimlərimiz belə idilər. Ona görə də biz onları çox sevirdik.

IDEALLIQ MƏSƏLƏSİ ÇOX ÇƏTİNDİR

- Fikirlər var ki, indiki şagirdlər ədəbiyyata əvvəlki illərdəki kimi həvəslə yanaşırlar.

bir müəllimin yanına eyni fənn üzrə əlavə hazırlığa gətməsindən narahat olmalıdır. Demək, şagirdi qane etməsən ki, o, başqa müəllimin yanına üz tutur. Şagirdlərdə həvə yaratmaq lazımdır. Amma demək olmaz ki, indiki dövrümüzdə müəllimlər savadsızdır. Çox yüksək səviyyəli müəllimlərimiz var və biz onlarla fəxr edirik.

- Ədəbi əsərlər insanlara yaxşı hisslər tələp edir. Mütaliəni necə sevdirmək lazımdır ki, cəmiyyətdə insanlar ədəbiyyata məhəbbət ruhunda böyüsünlər, ən azı düşünməyi bacarsınlar?

- Keçən tədris illində Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə "Məktəbdə mütaliə" adlı layihə həyata keçirilib. Bu, uşaqların bədi qırağa həvəsini artırmaq istiqamətində müsbət təsir etdi. Cəmiyyətdə hamıya eyni dərəcədə baxmaq mümkündür deyil. Biz insan psixologiyasını ümumiləşdiririk. Bu gün dünyanın çox yerində müharibələr, fəlakətlər, aclıq var. Belə bir qarışıq dövrdə insanların hamısından istədiyimiz nəticəni ala bilmirik. İctimai nəqliyyatda, internet-kafelərdə uşaqlar olur. Biz onların mütaliə etmələri üçün hansı işləri görə bilərik? Bunun üçün hamı işləməlidir. Həyat elə gətirir ki, hamını kitab oxumağa məcbur etmək olmur. Dünyada baş verən hadisələr də insanların taleyini fərqli edir. Biz kitabın təbliğatını aparmalıyıq. Küçələrdə kitabla bağlı reklamlar olmalı, bağlarda, parklarda kitab vitrinləri açılmalıdır. Hətta bunu restoranlarda da etmək olar. Qoy görsünlər ki, həmin məkanda kitabla hörmət var.

- Siz ömrünüzü pedaqoji sahəyə həsr etmişiniz. Ümumiyyətlə, hamının sevdiyi, hörmət etdiyi ideal müəllim varmı?

- Həyatda hər şey nisbidir. Bu baxımdan ideallıq məsələsi çox çətinidir. Oxşarlıq ola bilər, ancaq eynilik mümkün deyil. İdeal saydığımız müəllimin özü hansısa məsələdə ideallığı doğrulda bilməz. Ona görə hamısına ideal kimi baxmaq olmaz. Biz indi hər şeyi bilmirik. Dünya inkişaf edir. Həzrət Əli: "Bilmədiklərimi ayaqlarımın altına yığsam, başım göyə dəyər", - deyir. Bu baxımdan ideallıq məsələsi çətinidir.

Cənubi Qafqazın ən qədim məktəbi

Təhsilin keyfiyyəti şəhər ictimaiyyətini razı salmadığından onları təkidilə 1881-ci il sentyabrın 20-də Şuşada 6 sinifli realni məktəbin əsası qoyuldu. Çox zaman rus-tatar və ya digər ibtidai məktəbləri bitirən gənc məzunlar şəhər məktəbinə hazırlıq keçir və ibtidai sinif müəllimliyinə imtahan verirdilər. Beləliklə, Şuşa şəhər məktəbi müəllim hazırlamaq vəzifəsini də yerinə icra edirdi.

XX əsrin 20-ci illərindən başlayaraq məktəb çiçəklənmə dövrünə qədəm qoydu - 1927-1928-ci dərslər ilindən etibarən yeddiillik məktəbə çevrildi və respublikanın ən yaxşı təhsil ocaqları sırasına daxil oldu. Məktəbin Ə.Əbbasov, S.Ələsgərov, A.Kazımov kimi məşhur məzunları olub.

1937-1938-ci dərslər ilindən Şuşa məktəbinə 1 nömrəli şəhər orta məktəbi adı verildi.

1966-cı ildə 1 nömrəli məktəbdən daha bir təhsil ocağı - 4 nömrəli orta məktəb yarandı. 1 nömrəli orta məktəb isə yeni binaya köçürüldü və Üzeyir Hacıbəyovun adını daşımağa başladı. Sovet dövründə məktəbin fəxri məzunlarından P.Əhədov, Sovet İttifaqı Qəhrəmanı X.Məmmədov, elmlər doktorları S.Rüstəmov, V.Yusifzadə, Ə.Rüstəmov, S.Tağıyeva və başqalarının adı fərqləndi.

1 nömrəli orta məktəb 1992-ci ildə Şuşa şəhərində fəaliyyət göstərirdi. Bu dövrdə məktəbdə 24 fənn kabineti və laboratoriyaları, hərbi hazırlıq kabineti, 2 linqafon otağı, kitabxana, akt və idman zalı, yeməkhana mövcud olub. Şuşanın işğalı ilə əlaqədar məktəb müəyyən heyət və şagird kollektivi ilə 2015-2016-cı dərslər ilində Bakı şəhəri Yasamal rayonu 38 nömrəli məktəbin binasında fəaliyyət göstərən, bu dövrdə məktəbə Sevil Babayeva və daha sonra Naime Əliyeva rəhbərlik ediblər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 14 sentyabr 2011-ci ildə 1720 nömrəli sərəncam imzalayaraq Şuşa 1 nömrəli orta məktəbinin yeni binasının inşasına əmr verdi və 2015-2016-cı dərslər ilində məktəbin yeni binası Bakı şəhəri Yeni Yasamal-2 yaşayış massivində, Ə.Əhədov küçəsi ünvanında istifadəyə verildi.

Bu tarixdən etibarən və hal-hazırda məktəb Elçin Dadaşovun rəhbərliyi altında, 30 nəfərdən artıq işçi, 300 nəfərdən artıq şagird kollektivi ilə uğurla fəaliyyət göstərir.

15 sentyabr 2015-ci ildə Şuşa şəhər 1 nömrəli orta məktəbinin yeni binası möhtəşəm açılış mərasimi keçirilərək istifadəyə verilib. Binanın ərəşə gəlməsində Heydər Əliyev Fondunun və Şuşa şəhər İcra Hakimiyyətinin danılmaz əməyi vardır.

Məktəbin yeni binası yüksək meyarlara cavab verən hər cür avadanlıq və şəraitə malik təhsil ocağıdır. Məktəbdə ayrıca fənn kabinetləri, müxtəlif idman (basketbol, voleybol, tennis, rəqs, taekvondo, futbol, şahmat) və yaradıcılıq (rəsm, musiqi, bacarıqlı əllər və s.) dərnləri fəaliyyət göstərir.

Məktəbin müəllim və şagird kollektivi gündən-günə genişlənir. Məktəbdə təhlükəsizlik yüksək səviyyədə qorunur, məktəbdaxili və xarici izləmə kameraları buna sübutdur.

Məktəbdə sanitariyaya ayrıca diqqət ayrılır.

Şagirdlərin sinifdən xaric və dərsdən xaric fəaliyyəti üçün yaradılmış münbit şərait, əlamətdar günlərin xüsusi təntənə ilə qeyd olunması şagirdlərdə məktəbə həvəsi daha da artırır, onların çoxşaxəli şəxsiyyət kimi formalaşmasına zəmin yaradır.